

УДК 781.971

DOI 10.32782/2224-0926-2025-1-52-6

Крепак Костянтин Валерійович
заслужений діяч мистецтв України,
доцент, доцент кафедри музичного мистецтва та хореографії
Навчально-наукового інституту мистецтв,
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
<https://orcid.org/0000-0003-0192-2915>

МУЗИКА СВОБОДИ: ТВОРИ, ПРИСВЯЧЕНІ ПОДІЯМ ПЕРІОДУ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ (2013–2014 РР.) ТА ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

У статті досліджуються твори, присвячені подіям періоду Революції гідності (2013–2014 рр.) та повномасштабного вторгнення в Україну. Культура відіграє надзвичайно важливу роль у покращенні якості життя, адже вона накопичує в собі багатий соціальний досвід різних поколінь, зберігаючи та передаючи знання про наш світ. Культурна система являє собою динамічний процес, який постійно перебуває у розвитку, змінюючись під впливом нових умов і викликів часу. Вона є не просто складовою частиною життя окремої людини, а основою функціонування суспільства в цілому. Культура має унікальну здатність допомагати людям протистояти жахам війни, даючи можливість зберегти свою людяність і духовну рівновагу. У настільки важкі періоди особливо важливо мати змогу відволіктися від руйнівних подій, знайти сили для зацілення душевних ран, які залишають по собі конфлікти.

У статті виділено кілька ключових аспектів, що розкривають значення музичного мистецтва в контексті досліджуваних подій. Насамперед музика виконує функцію своєрідної історичної хроніки, адже музичні твори зберігають і передають емоційну атмосферу своєї епохи, стаючи документами часу. По-друге, музичне мистецтво відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності. Композитори, створюючи свої твори, сприяють укріпленню національної свідомості, відроджуючи фольклорні традиції, акцентуючи увагу на героїчних сторінках історії та підкреслюючи культурну самобутність. Ще одним важливим аспектом є духовна підтримка, адже музика допомагає долати емоційні травми, об'єднує людей, даруючи їм відчуття спільності та підтримки у складні часи. Нарешті, відзначений інноваційний підхід у сучасній українській музиці, коли митці гармонійно поєднують класичні жанри з новітніми експериментальними формами, створюючи оригінальні твори, які підносять українське музичне мистецтво на новий рівень.

Ключові слова: Революція гідності, повномасштабне вторгнення в Україну, українські композитори, музичні твори, музичне мистецтво.

Krepak Konstantin. Music of Freedom: Works Dedicated to the Events of the Revolution of Dignity (2013–2014) and the Full-Scale Invasion of Ukraine

The article explores works dedicated to the events of the Revolution of Dignity (2013–2014) and the full-scale invasion of Ukraine. Culture plays an exceptionally important role in improving the quality of life, as it accumulates the rich social experience of different generations, preserving and transmitting knowledge about our world. The cultural system is a dynamic process that constantly evolves and changes under the influence of new conditions and challenges of the times. It is not merely an integral part of an individual's life but also serves as the foundation for the functioning of society as a whole. Culture possesses a unique ability to help people withstand the horrors of war, allowing them to maintain their humanity and spiritual balance. During such challenging

periods, it is particularly important to have an opportunity to divert attention from destructive events, finding strength to heal the emotional wounds left by conflicts.

The article identifies several key aspects that reveal the significance of musical art in the context of the events under study. First and foremost, music functions as a kind of historical chronicle, as musical works preserve and convey the emotional atmosphere of their era, becoming documents of the time. Secondly, musical art plays a crucial role in shaping national identity. By creating their works, composers contribute to strengthening national consciousness, reviving folk traditions, emphasizing the heroic pages of history, and highlighting cultural uniqueness. Another important aspect is spiritual support, as music helps overcome emotional trauma, uniting people and giving them a sense of community and support during difficult times. Finally, the innovative approach in modern Ukrainian music is noted, where artists harmoniously combine classical genres with cutting-edge experimental forms, creating original works that elevate Ukrainian musical art to a new level.

Key words: Revolution of Dignity, full-scale invasion of Ukraine, Ukrainian composers, musical works, musical art.

Вступ. Музика завжди відігравала ключову роль у житті людства, особливо в часи значних соціальних і політичних потрясінь. Вона є не лише джерелом естетичного задоволення, а й потужним інструментом комунікації, що здатен транслювати емоції, ідеї та переживання. У найскладніші періоди історії мистецтво, зокрема музика, стає своєрідним емоційним притулком, який допомагає людям осмислити події, зберегти людяність і знайти духовну опору.

Україна пережила та продовжує переживати глибокі історичні потрясіння, серед яких Революція гідності (2013–2014 рр.), окупація Криму і захоплення Донбасу, повномасштабне вторгнення 2022 року стали епохальними подіями, що змінили не лише політичний ландшафт, а й життя кожного українця. У цих подіях музика посіла особливе місце, перетворившись на символ опору, свободи та єдності. Вона стала голосом мільйонів, засобом висловлення болю, надії та віри в майбутнє.

Матеріали та методи. Матеріалом для пропонуваного дослідження стали розвідки таких авторів, як Б. Фроляк, О. Лігус, В. Яценко та ін., що висвітлюють інформацію про твори, присвячені подіям періоду Революції гідності (2013–2014 рр.) та повномасштабного вторгнення в Україну. Методологічна база дослідження ґрунтується на комплексі методів, до якого входять: аналітичний, системно-узагальнюючий тощо.

Результати. Українськими композиторами було написано чимало творів, присвячених подіям періоду Революції гідності (2013–2014 рр.), російської окупації Криму, Донбасу та повномасштабного вторгнення в Україну. Це музика, яка відображає біль, трагедію і водночас надію українців.

Вибір творів для аналізу ґрунтується на їхній глибокій символічності, історичному значенні та здатності передавати через музику драматичні події, що стали переломними моментами в історії України. Ці твори не лише фіксують біль та страждання, але й передають надію, боротьбу та незламність українського народу.

21 червня 2023 року вперше та єдиний раз був представлений твір «Дамба» композитора Едварда Сола. Митець народився в Каховці, і на момент удару росіян по водосховищу в місті були його батьки.

Edward Sol – артистичне ім'я Едуарда Соломикина, одного з найвідоміших саунд-артистів України. Його музика, безперечно, не потрапляючи в жодну зі стилістичних ніш, завжди має однозначно експериментальну основу та яскраво виражену індивідуальність.

У технічному сенсі це багат шаровий колаж, у якому в ролі формотворчих компонентів можуть виступати нойз, електроакустичні фактури, фрагменти польових записів, голосові фонограми та монологи, «знайдені звуки» та «підзвучені» об'єкти, примітивні осцилятори, маніпуляції з плівками й петлями, синтезаторні пульсації та інше¹.

Як розповів Едвард Сол, «Дамба» – це конкретний, тематично нескладний і сфокусований твір. Його логіка дуже проста і навіть дещо прямолінійна. П'єса створена за лічені години впродовж двох днів десь через тиждень після підриву водосховища. У «Дамбі» історія ГЕС від її створення до руйнації розгортається на трьох рівнях свідомості:

- фізичне життя (наука, інженерія, будівництво);
- емоційний пласт (труд, мирне життя, дитинство автора на «Каховському морі», війна);
- духовна сфера (історична пам'ять, екологія, містицизм, жертвовність)».

За словами автора, за своїм звуковим рішенням твір примикає до сучасного авангардного електронного мистецтва, включно із саунд-артом і конкретною музикою. В окремих епізодах помітні нойзові елементи. Для створення цієї композиції Сол використовував як семпли живих акустичних інструментів, так і синтетичні текстири, аналогові форми звукоутворення й польові записи².

Таким чином, «Дамба» Едварда Сола є потужним прикладом сучасного авангардного музичного мистецтва, що поєднує в собі електроніку, саунд-арт і конкретну музику. Використання нойзових елементів, польових записів, аналогових і цифрових форм звукоутворення робить цей твір не лише відображенням трагедії Каховської ГЕС, а й звуковим документом історичної події. Його композиційна структура передає хаотичність і руйнування, які стали наслідком екоциду, підсилюючи глибину переживань слухача.

Перехід до творчості Валентина Сильвестрова відкриває інший вимір музичного осмислення сучасних подій. Якщо Едвард Сол у «Дамбі» звертається до експериментальних електронних засобів, то Сильвестров у циклі «Майдан-2014» використовує традиційні хорові та симфонічні форми, проте надає їм нового значення через переосмислення гімну, поєднання народних і духовних мотивів.

Досвід В. Сильвестрова, як учасника Революції гідності, став натхненням для митця в переосмисленні гімну в контексті сучасних музичних підходів. У кожній із новостворених версій чітко відображені емоційні настрої українських повстанців під впливом повсякденних революційних подій: від піднесення та суму до рішучості й болю, від надії та відчаю до гніву й умиротворення.

Водночас жоден із цих варіантів не повторює оригінальної мелодії, написаної М. Вербицьким. Крім того, мелодика, яку пропонує В. Сильвестров, збагачена розспівами, що помітно перегукуються з традицією православного богослужіння. Згодом цю унікальну музичну хроніку Революції гідності він оформив у хоровий цикл а cappella «Майдан-2014».

Значний хоровий опус «Майдан-2014» має особливу вагу в доробку В. Сильвестрова, адже, з одного боку, розширює смислові параметри його музики, відкриваючи нові

¹ Edward Sol. URL: <https://forum.neformat.com.ua/dark-electronics/50309-edward-sol-2.html> (дата звернення: 24.12.2024).

² Справжній артист має запропонувати щось більш дієве, ніж особисті почуття: наслідки трагедії Каховської ГЕС у 5 творах. URL: <https://suspilne.media/culture/757751-spravznij-artist-mae-zaproponuvati-sos-bils-dieve-niz-osobisti-pocutta-naslidki-tragedii-кахovskoi-ges-u-5-tvorah/> (дата звернення: 23.12.2024).

семантичні обрії, а з іншого – природно продовжує основні засади художнього мислення композитора³.

Однією з найвиразніших рис драматургії цього твору є послідовне зіставлення п'яти варіацій мелодії на слова гімну з ліричними та драматичними епізодами, що спираються на православну літургійну традицію («Со святыми твоїми упокой», «Святий Боже», «Отче наш»), а також на фрагменти католицького реквієму (*Lacrimosa*, *Requiem aeternam*, *Agnus Dei*) і відомі поетичні рядки Тараса Шевченка («Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!»). Саме ці шевченківські слова з емоційним піднесенням декламував один із загиблих Героїв Майдану – Сергій Нігоян.

Про іншого полеглого учасника Революції гідності, білоруса Михайла Жизневського, нагадує завершальна частина циклу – «Колискова», яка ґрунтується на мелодії білоруської народної пісні.

Особливе семантичне навантаження в композиції несе образ церковних дзвонів, майстерно відтворюваних хором. Спочатку «дзвони» створюють фонове звучання для спокійної версії гімну, проте з поглибленням драматичних колізій перетворюються на тривожний набат: то гучний заклик до боротьби, то сумний плач за полеглими. У фіналі, в останній версії гімну, мелодія виразно відтворює розмірене коливання дзвонів, які, немов урочисто, сповіщають про перемогу революції⁴.

Надзвичайну художню глибину і здатність передати складні емоційні переживання українців у період Революції гідності має симфонічний диптих «Революція гідності». Євген Станкович використовує симфонічні засоби, щоб створити потужний звуковий образ боротьби, самопожертви, скорботи та надії.

Симфонічний диптих «Революція гідності» складається з двох творів:

- I частина – симфонія № 7 «Майдан» (2017 р.), уперше виконана 30 травня 2018 року в Будинку звукозапису НРК України (м. Київ);
- II частина – симфонія № 8 «Нескорені» (2016 р.), прем'єра якої відбулася 27 жовтня 2016 року у Великій залі Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського (м. Київ).

Окрім цього диптиху, до творчого доробку композитора належать:

- поема «Молитва до Марії» на вірші Т. Г. Шевченка (2016 р.) для сопрано та мішаного хору а cappella, яку вперше було представлено 25 червня 2019 року в Будинку вчених (м. Київ);
- кантата «Думи мої» на поезії Т. Г. Шевченка (2019 р.) для баритона, мішаного хору та флейти, прем'єра якої відбулася там само 25 червня 2019 року.

Симфонія № 7 «Майдан» для симфонічного оркестру була задумана композитором як початок диптиху «Революція гідності», другий розділ якого становить симфонія № 8 «Нескорені» для великого духового оркестру. Сьома симфонія, написана для розгорнутого симфонічного складу, вирізняється не лише стрімкою енергією симфонічного розгортання, а й підкресленою роллю індивідуального начала. У творі наявні кілька масштабних інструментальних соло (труба, альт, віолончель, англійський ріжок і народний духовий інструмент най), які формують концептуальне ядро композиції. Композитор

³ Яценко В. Р. «Майдан-2014» Валентина Сильвестрова: загальні принципи поетики композиції. *Музичне мистецтво і культура*. 2021. № 33, С. 54–65.

⁴ Лігус О. М. Духовно-патріотичні детермінанти стилю Валентина Сильвестрова в хоровому циклі «Майдан. 2014». *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*. 2022. № 1. С. 216–222.

наголошує не лише на могутній колективній силі народу, що повстав, а й на особистому вимірі: долі людини, її почуттях, учинках та слідах, які вона залишає для сучасників і нащадків.

Особливо промовистою деталлю є розгорнуте соло труби із сурдиною на самому початку твору, де зосереджується головний тематичний матеріал. Завдяки цьому епізоду виникає потужне відчуття тривоги й напруження, яке панує серед багатотисячної юрби на Майдані, що перебуває на порозі відкритого протистояння.

Таку ж тривожну атмосферу має і наступний розділ, де в низьких регістрах струнної групи розділені нерегулярними паузами *ritzicato* звучать у ледь чутній динаміці. Провісником трагічної кульмінації незабаром стає скорботний хорал духової секції (фагиоти, валторни, тромбони).

За цим іде майстерно вибудований фрагмент «народження» та розвитку головної музичної теми – свого роду образу української душі. Від самотнього соло альти широка мелодична лінія послідовно охоплює увесь оркестр, доки не сягає ліричного апогею, сповненого болю та відвертості, який яскраво передає струнна група, перш ніж тему обриває кульмінація оркестру *tutti*. У середньому розділі симфонії з'являється саркастичний епізод у стрімкому темпі, що втілює «тваринний жаж» титущок і «беркутівців» перед власним народом; тут віддзеркалено стан неконтрольованого хаосу та кривавої стихії масового повстання на Майдані в лютому 2014 року.

В останньому розділі помітним є оригінальне поєднання сумовито-просвітлених тембрів англійського ріжка, труби із сурдиною та наю, об'єднаних у тріо, що символізує невмирущу пам'ять про Героїв «Небесної сотні». Воно звучить як епітафія над могилою тих, хто віддав своє життя за свободу.

Як друга складова диптиху «Революція гідності», симфонія № 8 «Нескорені» для великого духового оркестру присвячена як полеглим, так і тим, хто продовжує боронити Україну, зокрема «кіборгам» Донецького аеропорту, захисникам Іловайська, Маріуполя та Дебальцевого. У цьому творі композитор переосмислює героїчні події нещодавнього минулого на сході нашої держави. Його образна сфера водночас охоплює звукові картини військових баталій і скорботні інтонації пам'яті за полеглими, що переходять у масштабний протест проти війни.

Симфонія «Нескорені» побудована на наскрізній драматургії з фазовим типом розгортання тематичного матеріалу. Майстерно вибудовані кульмінації притягують увагу зображенням напруженого протистояння, пекельної енергії бою та смертельної небезпеки, яка невпинно нависає над воїнами. Проте найголовніша ідея зосереджена у фінальному розділі, де лунає заклик: «Таке жажіття ніколи не має повторитися!»

Завершальна частина розпочинається з ледь приглушених ударів «дзвонів», відлитої із 152-міліметрових гільз артилерійських снарядів, які було привезено безпосередньо з району Донецького аеропорту. Ці дзвони символічно втілюють поминальне звучання за полеглими героями. Далі послідовно розгортається вокаліз мецо-сопрано під оркестровий супровід – своєрідний голос Матері-України. Цей мотив невпинно розвивається, досягаючи в кульмінації виняткової сили та перетворюючись на гучний «протест-набат» проти загарбницької війни. Унікальність симфонії № 8 полягає не лише в авторському задумі, а й у її призначенні для великого духового оркестру: Олександр Яковчук став першим, хто реалізував такий масштабний проєкт в українській симфонічній музиці.

Як дві частини диптиху «Революція гідності», ці симфонії пов'язані на інтонаційному рівні у своїх головних темах, обидві написані у спільній гармонічній системі та

зберігають характерні риси авторського стилю; подібні принципи помітні і в способах розгортання музичного матеріалу. Об'єднує їх також спільна ідея революції та звитяжної боротьби за незалежність нашої країни.

Звернення композитора до поетичної спадщини Тараса Шевченка, його морально-етичних і філософських орієнтирів позначене глибокою любов'ю до свого народу та прагненням до його історичного поступу. Для О. Яковчука творчість Шевченка є духовним джерелом, яке не одне покоління українських митців осмислювало й черпало з нього натхнення. «Шевченківський» вектор залишається вагомим складником сучасного музичного простору, де наявні сталі традиції та водночас вимальовуються нові грані творчої самобутності⁵.

Після аналізу творів, що відображають як події Майдану, так і боротьбу українців на сході України, логічним є звернення до сучасних музичних творів, написаних під впливом повномасштабного вторгнення. Одним із таких є симфонія Дмитра Малого, створена під час постійних обстрілів у Харкові.

Композитор Дмитро Малий написав для Львівського органного залу симфонію, перебуваючи в Харкові під постійними атаками російських бомб і ракет. «Це симфонія про Україну та війну в Україні», – каже композитор і зізнається, що написав її в рекордно короткі терміни, висловивши в музиці все, що було у нього на душі.

Симфонія складається з трьох частин. Перша частина – це крик війни. Вона розпочинається потужним tutti оркестру, яке поступово йде на спад, але потім повертається хвилями. Перша частина має форму сонатного алегро.

Друга частина – життя міста в умовах війни, написана в жанрі скерцо. «У цій частині я не намагався імітувати звуки, які пов'язані з війною, лише уобразити стан міста і людської душі в цей період. В деяких епізодах завдяки певним ритмічним малюнкам і модальним ладам я роблю відсилання до наших пращурів – можна сказати, дохристиянської епохи – архаїки», – пояснює Дмитро Малий.

Третя частина – це сльози війни і протистояння. За словами композитора, вона складається з повільної частини з мотивами lamento, що символізує ридання та плач, рухливої частини і коди. Перший розділ структурно трохи нагадує початок першої частини симфонії. У другому розділі ми чуємо протистояння різних тем, елементи яких зустрічалися в інших частинах, які у фіналі уобразнюються в єдину, коломийкову тему – апофеоз усієї симфонії. «Це втілення всього українського духу, його боротьби, жаги до перемоги й до життя», – говорить композитор. Але твір закінчується кодою – це картина мертвого поля після битви. Вона постає нагадуванням про те, якою ціною дається перемога, та вшановує пам'ять полеглих героїв. Проте і ця кода наприкінці дарує надію⁶.

Важливим культурним свідченням трагічних подій, що переживає український народ, і водночас потужним символом надії та віри в перемогу, є музика Богдани Фроляк. Вона створила низку творів, у яких відображено її переживання війни та революційних подій: «Праведная душе», Requiem, Lacrimosa та інші.

⁵ Симфонічний диптих «Революція гідності». URL: <https://knpu.gov.ua/archive/simfonicnij-diptyh-revoljucija-gidnosti-i-chastina-simfoniya-7-majdan-ii-chastina-simfoniya-8-neskoreni-poema-molitvado-marii-virshi-t-g-shevchenka-dlja-soprano-ta-mishanogo-horu-bez-suprovedu-kanta/> (дата звернення: 24.12.2024).

⁶ Яценко В. Р. «Майдан-2014» Валентина Сильвестрова: загальні принципи поетики композиції. *Музичне мистецтво і культура*. 2021. № 33. С. 54–65.

У 2014 році на замовлення Львівської філармонії було написано твір «Праведная душе», присвячений 200-річчю Тараса Шевченка.

2016 року цей твір було номіновано на здобуття Національної премії України ім. Тараса Шевченка. Богдана Фроляк зазначає: «Центральним моментом для мене у цьому творі став текст: “Нехай я заплачу, нехай свою Україну я ще раз побачу...”. Власне, уся музика обертається навколо цього фрагмента, спочатку підводячи до нього, потім відходячи поволи в бік світла і любові».

Авторка умовно розподіляє свій масштабний твір на три розділи. Перший постає як особлива пісня про Україну, другий уособлює роздуми про долю й незламність українського народу, а третій набуває значення просвітленого катарсису-заповіту. Фінальну частину авторка трактує винятково щиро, у тихому, майже сповідальному звучанні. За словами композиторки, її настільки вразили слова поета, що фінал вона написала ще до того, як завершила основний масив твору⁷.

Ще одним твором Б. Фроляк, присвяченим війні, є симфонія № 3 «Любов» – музична ілюстрація реалій війни і сучасного життя України очима нашої сучасниці, талановитої авторки.

Б. Фроляк так каже про свій твір: «Ідея полягала в тому, щоб зробити певну асоціацію до фортепіанного циклу Василя Барвінського “Любов”. Маючи повну свободу у виборі жанру, форми й часу, я вирішила: то буде симфонія, про яку давно мріяла, але якось завжди бракувало часу й можливості реалізувати задум.

Так постала Третя симфонія. І я назвала її “Любов”. Нагадаю, у Барвінського цикл пов’язаний безпосередньо з почуттями до жінки, я ж у симфонії трактую поняття любові ширше – як любов до ближнього, до землі, на якій живеш, до світу, Творця, дитини, коханої людини, рослини, сонця, Всесвіту...

Я далека від того, що моя музика має транслювати якісь надто прямі асоціації подій чи зображати відкрито певні звуки, котрі супроводжують цю страшну війну. Я не вважаю завдання музики саме таким. Це, швидше, мої внутрішні переживання, які я можу передати через музику, її мовою.

Тут є і трагізм, і світло, і драматизм, і надія – словом, усе, що відчуваємо ми, українці, у цей тяжкий час війни»⁸.

Таким чином, дослідження творів, присвячених подіям Револуції гідності (2013–2014 рр.) та повномасштабного вторгнення в Україну, дає змогу зрозуміти унікальну роль музичного мистецтва у відображенні історичних реалій, формуванні національної ідентичності та збереженні культурної пам’яті.

Музика цього періоду демонструє потужний вплив історичних подій на творчість митців. Твори В. Сильвестрова, Б. Фроляк, О. Яковчука, Едварда Сола й інших композиторів є прикладом унікального поєднання авангардних музичних форм, фольклорних традицій і духовних мотивів. Вони дають змогу переосмислити національну трагедію через мистецтво, пропонуючи слухачеві не тільки емоційний досвід, але й глибокий духовний катарсис.

⁷ Богдана Фроляк: «Шевченкові рядки просто вкарбовувались у мої думки...» URL: <https://mus.art.co.ua/bohdana-frolyak-shevchenkovi-ryadky-prosto-vkarbovuvalys-u-moji-dumky/> (дата звернення: 24.12.2024).

⁸ Львівський музичний «десант» у Києві – браво! URL: <https://mus.art.co.ua/lvivskyu-muzychnyy-desant-u-kyievi-bravo/> (дата звернення: 25.12.2024).

Унікальність таких творів, як «Майдан-2014» В. Сильвестрова або симфонічний диптих «Революція гідності» О. Яковчука, полягає у їхній здатності відображати колективний досвід народу через індивідуальні історії. Вони поєднують у собі історичну пам'ять, емоційну глибину й інноваційні музичні прийоми, що сприяють створенню нових семантичних горизонтів у сучасній українській музиці.

Музичні композиції, створені під впливом трагічних подій, як-от підрив Каховської ГЕС, є прикладом того, як мистецтво здатне фіксувати миттєві реакції суспільства на драматичні події. Едвард Сол через авангардний саунд-арт у творі «Дамба» пропонує інноваційний підхід до музичного висловлювання, що поєднує польові записи, електроакустичні ефекти й елементи нойзу.

Висновки. Узагальнюючи, можна виділити кілька ключових аспектів значення музичного мистецтва в контексті досліджуваних подій:

- історична хроніка, оскільки музичні твори стають своєрідними документами часу, які зберігають і передають емоційну атмосферу епохи;
- формування національної ідентичності. Композитори через свої твори сприяють зміцненню національної свідомості, відроджуючи фольклорні традиції та акцентуючи увагу на героїчних моментах історії;
- духовна підтримка, тому що музика допомагає долати емоційні травми і об'єднує людей у складні часи;
- інноваційність, оскільки у своїх творах митці поєднують класичні жанри із сучасними експериментальними формами, створюючи нову якість української музики.

Проаналізовані твори українських композиторів є не лише художнім виразом болю, надії та боротьби українського народу, але й своєрідною хронікою революційних і воєнних подій, що відбуваються в країні.

Література

1. Богдана Фроляк: «Шевченкові рядки просто вкарбовувались у мої думки...» URL: <https://mus.art.co.ua/bohdana-frolyak-shevchenkovi-ryadky-prosto-vkarbovuvalys-u-moji-dumky/> (дата звернення: 24.12.2024).
2. Лігус О. М. Духовно-патріотичні детермінанти стилю Валентина Сильвестрова в хоровому циклі «Майдан. 2014». *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*. 2022. № 1. С. 216–222.
3. Львівський музичний «десант» у Києві – bravo! URL: <https://mus.art.co.ua/lvivskyy-muzychnyy-desant-u-kyievi-bravo/> (дата звернення: 25.12.2024).
4. Симфонічний диптих «Революція гідності». URL: <https://knpu.gov.ua/archive/simfonichnij-diptih-revoljucija-gidnosti-i-chastina-simfonija-7-majdan-ii-chastina-simfonija-8-neskoreniroema-molitva-do-marii-virshi-t-g-shevchenka-dlja-soprano-ta-mishanogo-horu-bez-suprodukanta/> (дата звернення: 24.12.2024).
5. Справжній артист має запропонувати щось більш дієве, ніж особисті почуття: наслідки трагедії Каховської ГЕС у 5 творах. URL: <https://suspilne.media/culture/757751-spravznij-artist-mae-zaproponuvati-sos-bils-dieve-niz-osobisti-pocutta-naslidki-tragedii-kahovskoi-ges-u-5-tvorah/> (дата звернення: 23.12.2024).
6. «Ця музика – про Україну і про війну в Україні». URL: https://zaxid.net/statti_tag50974/ (дата звернення: 24.12.2024).
7. Яценко В. Р. «Майдан-2014» Валентина Сильвестрова: загальні принципи поетики композиції. *Музичне мистецтво і культура*. 2021. № 33. С. 54–65.
8. Edward Sol. URL: <https://forum.nformat.com.ua/dark-electronics/50309-edward-sol-2.html> (дата звернення: 23.12.2024).

